

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 173 (XVII) — Nr. 452

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 27 mai 2005

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
LEGI ȘI DECRETE			
154.		438.	
— Lege pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 8/2005 privind stabilirea unor măsuri de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției Naționale de Administrare Fiscală.....		— Decret pentru promulgarea Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public.....	3
	1-2	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
436.		95.	
— Decret privind promulgarea Legii pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 8/2005 privind stabilirea unor măsuri de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției Naționale de Administrare Fiscală.....	2	— Ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Grupului pentru evaluarea impactului economic al actelor normative asupra întreprinderilor mici și mijlocii.....	4-5
★			
156.		ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
— Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public.....	3	Hotărârea din 29 aprilie 2003 în cauza Ghițescu împotriva României (Cererea nr. 32.915/96).....	5-9
		Hotărârea din 12 octombrie 2004 în cauza Bursuc împotriva României (Cererea nr. 42.066/98).....	9-16

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 8/2005 privind stabilirea unor măsuri de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției Naționale de Administrare Fiscală

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. — Se aprobă Ordonanța Guvernului nr. 8 din 20 ianuarie 2005 privind stabilirea unor măsuri de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției

Naționale de Administrare Fiscală, adoptată în temeiul art. 1 pct. II.1 din Legea nr. 602/2004 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 31 ianuarie 2005, cu următoarele modificări:

1. La articolul 3 punctul 1, alineatul (1) al articolului 4 va avea următorul cuprins:

„Art. 4. — (1) Activitatea vamală se exercită prin Autoritatea Națională a Vămilelor, care se organizează și funcționează în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, în cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală.“

2. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

„Art. 4. — Alineatul (4) al articolului 18 din Ordonanța Guvernului nr. 86/2003 privind unele reglementări în domeniul financiar, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 624 din 31 august 2003, aprobată cu modificări prin Legea nr. 609/2003, cu modificările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

«(4) Agenția este condusă de un președinte cu rang de secretar de stat, numit prin decizie a primului-ministru. Președintele Agenției este ajutat în activitatea sa de 3 vicepreședinți cu rang de subsecretar de stat, numiți prin decizie a primului-ministru. Vicepreședinții exercită atribuțiile delegate de președintele Agenției. Conducătorul Autorității Naționale a Vămilelor are rang de subsecretar de stat și îndeplinește și funcția de vicepreședinte al Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Răspunderile și atribuțiile vicepreședinților se stabilesc prin ordin al președintelui Agenției. Președintele Agenției beneficiază de prevederile art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 32/1998 privind organizarea cabinetului demnitarului din administrația publică centrală, aprobată cu modificări prin Legea nr. 760/2001, cu modificările și completările ulterioare, în sensul că în cadrul Agenției, în subordinea președintelui, se organizează și funcționează cabinetul demnitarului. Numărul maxim de posturi din cabinetul președintelui Agenției este cel prevăzut la nr. crt. 3 din anexa nr. 1 la

Ordonanța Guvernului nr. 32/1998, cu modificările și completările ulterioare.»“

3. La articolul 5 punctul 4, alineatul (2) al articolului 3 va avea următorul cuprins:

„(2) Garda Financiară, în cazurile în care există indicii de săvârșire a unor fapte penale, poate să solicite Ministerului Administrației și Internelor să asigure personalul necesar pentru asigurarea protecției și siguranței operațiunilor desfășurate de comisarii Gărzii Financiare în realizarea actului de control. Personalul necesar se asigură din cadrul subunităților specializate de intervenție rapidă ale poliției. Condițiile concrete și modalitățile în care personalul subunităților specializate de intervenție rapidă ale poliției participă la acțiunile de control se stabilesc prin protocol de Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Finanțelor Publice.“

4. La articolul 6 punctul 1, articolul 4 va avea următorul cuprins:

„Art. 4. — Conducătorul Autorității Naționale a Vămilelor are rang de subsecretar de stat și îndeplinește funcția de vicepreședinte al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.“

5. La articolul 6 punctul 3, alineatul (1) al articolului 35 va avea următorul cuprins:

„Art. 35. — (1) Denumirea funcției de secretar de stat al Autorității Naționale a Vămilelor se înlocuiește în actele normative în vigoare cu cea de conducător al Autorității Naționale a Vămilelor cu rang de subsecretar de stat și îndeplinește funcția de vicepreședinte al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.“

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
DANIELA POPA

PREȘEDINTELE SENATULUI
NICOLAE VĂCĂROIU

București, 20 mai 2005.
Nr. 154.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind promulgarea Legii pentru aprobarea Ordonanței
Guvernului nr. 8/2005 privind stabilirea unor măsuri
de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale
a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice,
precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției Naționale
de Administrare Fiscală**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 8/2005 privind stabilirea unor măsuri de preluare a Gărzii Financiare și a Autorității Naționale a Vămilelor în subordinea Ministerului Finanțelor Publice, precum și a unor măsuri de reorganizare a Agenției Naționale de Administrare Fiscală și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
TRAIAN BĂSESCU

București, 19 mai 2005.
Nr. 436.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. — Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 6 din 10 februarie 2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 149 din 18 februarie 2005.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,

PREȘEDINTELE SENATULUI

DANIELA POPA**NICOLAE VĂCĂROIU**

București, 20 mai 2005.

Nr. 156.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

pentru promulgarea Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se promulgă Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2004 privind crearea statutului special al funcționarului public denumit manager public și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

TRAIAN BĂSESCU

București, 19 mai 2005.

Nr. 438.

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ÎNȚEPRINDERI MICI ȘI MIJLOCII ȘI COOPERAȚIE

ORDIN

privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Grupului pentru evaluarea impactului economic al actelor normative asupra întreprinderilor mici și mijlocii

Având în vedere prevederile art. 9 alin. (5) din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările ulterioare, ale art. 4 alin. (3) și ale art. 5 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 753/2003 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, cu modificările și completările ulterioare,

președintele Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie emite prezentul ordin.

Art. I. — Regulamentul de organizare și funcționare a Grupului pentru evaluarea impactului economic al actelor normative asupra întreprinderilor mici și mijlocii, prevăzut în anexa la Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie nr. 240/2004, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.130 din 30 noiembrie 2004, se modifică după cum urmează:

1. Litera b) a alineatului (4) al articolului 3 va avea următorul cuprins:

„b) membri: reprezentanți din cadrul direcțiilor de specialitate ale Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, desemnați de conducerea agenției, și reprezentanți ai

ministerelor, organizațiilor și instituțiilor prevăzute în anexa nr. 3 la prezentul regulament, desemnați de conducerea acestora.“

2. Alineatul (5) al articolului 3 va avea următorul cuprins:

„(5) Ministerele, precum și alte instituții ale administrației publice centrale vor nominaliza în GIL experți din cadrul direcțiilor de integrare europeană și al direcțiilor juridice, care vor putea fi însoțiți la lucrări de către experți din direcțiile de specialitate sau de reglementare care elaborează noi acte normative.“

3. Anexa nr. 3 la regulament se înlocuiește cu anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. II. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, și va intra în vigoare la data publicării.

Președintele Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie,

Eugen Ovidiu Chirovici

București, 18 mai 2005.

Nr. 95.

ANEXĂ

MINISTERELE, INSTITUȚIILE ȘI ORGANIZAȚIILE REPREZENTATE ÎN GIL

1. Academia de Studii Economice	23. Casa Națională de Pensii și ale Drepturi de Asigurări Sociale (CNPAS)
2. Academia Română	24. Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului — CDCAS București
3. Administrația Națională „Apele Române“ (ANAR)	25. Compania Națională „Poșta Română“ — S.A.
4. Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF)	26. Consiliul Concurenței
5. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)	27. Consiliul Economic și Social
6. Asociația Română de Accreditare — RENAR	28. Consiliul Legislativ
7. Asociația Română de Standardizare — ASRO	29. Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România
8. Autoritatea Feroviară Română	30. Inspekția Muncii
9. Autoritatea Națională pentru Turism	31. Institutul de Calitatea Vieții
10. Autoritatea Națională de Control	32. Institutul de Economie Mondială
11. Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații (ANRC)	33. Institutul de Economie Națională
12. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE)	34. Institutul European din România
13. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale (ANRGN)	35. Ministerul Administrației și Internelor
14. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Serviciilor de Gospodărie Comunală (ANRSC)	36. Ministerul Afacerilor Externe
15. Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor	37. Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
16. Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor	38. Ministerul Apărării Naționale
17. Autoritatea Navală Română	39. Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației
18. Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului	40. Ministerul Culturii și Cultelor
19. Autoritatea Rutieră Română	41. Ministerul Economiei și Comerțului
20. Banca Mondială	42. Ministerul Educației și Cercetării
21. Camera de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București	43. Ministerul Finanțelor Publice
22. Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS)	44. Ministerul Integrării Europene
	45. Ministerul Justiției
	46. Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor
	47. Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei

48. Ministerul Sănătății
 49. Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
 50. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
 51. Oficiul Național al Registrului Comerțului
 52. Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

53. Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică
 54. Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
 55. Societatea Națională de Radiocomunicații — S.A.
 56. Societatea Națională de Telecomunicații „Romtelecom” —S.A.

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

HOTĂRÂREA

din 29 aprilie 2003

în cauza Ghițescu împotriva României

(Cererea nr. 32.915/96)

Definitivă la

29 iulie 2003

În cauza Ghițescu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), statuând în cadrul unei camere formate din: domnii J.-P. Costa, președinte, A.B. Baka, L. Loucaides, C. Bîrsan, K. Jungwiert, M. Ugrekhelidze, doamna A. Mularoni, judecători, și doamna S. Dollé, grefier de secție,

după ce a deliberat în Camera de Consiliu în zilele de 10 octombrie 2000 și 8 aprilie 2003, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această din urmă dată:

PROCEDURĂ

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 32.915/96, îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Dan Sorin Ghițescu (*reclamantul*), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*) la data de 6 mai 1996, în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul este reprezentat de doamna C. Pop, avocată în Baroul București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de către agentul său, doamna C. Tarcea, din cadrul Ministerului Justiției.

3. Reclamantul susține, în special, că refuzul Curții Supreme de Justiție (denumită în continuare *C.S.J.*), exprimat în decizia din 15 decembrie 1995, de a recunoaște instanțelor judecătorești competența de a se pronunța asupra unei acțiuni în revendicare este contrar art. 6 alin. 1 din Convenție. În plus, reclamantul susține că această decizie a adus atingere dreptului la respectarea bunurilor sale, astfel cum este garantat de art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție (conform art. 5 alin. 2 din Protocolul nr. 11 la Convenție).

5. Cererea a fost repartizată primei secții a Curții (art. 52 alin. 1 din Regulamentul Curții, denumit în continuare *regulament*). În cadrul acesteia, Camera investită cu judecarea cererii (art. 27 alin. 1 din Convenție) a fost constituită conform art. 26 alin. 1 din regulament.

6. Prin decizia din 6 iunie 2000, Curtea (prima secție) a declarat cererea admisibilă.

7. La data de 1 noiembrie 2001, Curtea și-a modificat structura secțiilor (art. 25 alin. 1 din regulament). Cererea a fost repartizată celei de-a doua secții a Curții, reorganizată astfel (art. 52 alin. 1 din regulament).

8. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la fondul cauzei (conform art. 59 alin. 1 din regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

9. Reclamantul este născut în anul 1953 și are domiciliul în București.

10. În anul 1931, bunicii reclamantului au cumpărat un teren situat în București, pe care au construit o casă.

11. În anul 1950 imobilul a trecut în posesia statului, invocându-se dispozițiile Decretului de naționalizare nr. 92/1950.

A. Prima acțiune în revendicare

12. În anul 1994, în calitate de moștenitor, reclamantul a sesizat Judecătoria Sectorului 5 București cu o acțiune în revendicarea bunului imobiliar sus-menționat. A arătat că, în conformitate cu Decretul nr. 92/1950, bunurile salariaților nu puteau fi naționalizate și că bunicii săi erau salariați la momentul naționalizării bunului lor.

13. Prin sentința pronunțată la data de 9 noiembrie 1994, Judecătoria Sectorului 5 București a arătat că a avut loc o greșită aplicare a Decretului nr. 92/1950, deoarece aceștia făceau parte din categoria persoanelor exceptate de la naționalizare. Prin urmare, instanța a dispus autorităților administrative, în speță Primăriei Municipiului București, să restituie bunul reclamantului.

14. La data de 26 ianuarie 1996, Tribunalul București a respins apelul introdus de Primăria Municipiului București. Instanța a arătat că acțiunea introdusă de reclamant este o acțiune în revendicare, întemeiată pe art. 480 din Codul civil, care protejează dreptul de proprietate, și a apreciat că instanțele nu puteau refuza soluționarea unui astfel de litigiu fără a săvârși o denegare de dreptate, în sensul art. 3 din Codul civil român.

În absența recursului, hotărârea a devenit definitivă și irevocabilă.

15. La data de 22 martie 1995, primarul municipiului București a dispus restituirea imobilului către reclamant.

16. La data de 19 iunie 1995, reclamantul a vândut două dintre cele trei apartamente ale imobilului: unul mamei sale, doamna G. (apartamentul nr. 3, situat la al doilea etaj), și celălalt lui R.I. și R.E. (apartamentul nr. 2, situat la primul etaj).

Printr-o clauză stipulată în cele două contracte de vânzare-cumpărare, reclamantul a rămas proprietarul subsolului, parterului și terenului aferent imobilului.

17. Conform informațiilor furnizate de către Guvern, cumpărătorii apartamentelor nr. 2 și 3 ale imobilului și-au înscris în aceeași zi dreptul de proprietate.

B. Recursul în anulare introdus de procurorul general

18. La o dată neprecizată, procurorul general al României a declarat recurs în anulare împotriva hotărârii din 9 noiembrie 1994 la C.S.J., cu motivarea că instanțele și-au depășit limitele competențelor judecătorești atunci când au examinat legalitatea aplicării Decretului nr. 92/1950.

19. Prin decizia din 15 decembrie 1995, C.S.J. a admis recursul în anulare, a casat hotărârea și, pe fond, a respins acțiunea în revendicare a reclamantului. Instanța a constatat că statul preluase bunul în virtutea Decretului nr. 92/1950 și a apreciat că modul de aplicare a acestui decret nu poate fi cenzurat de către instanțe. În consecință, Judecătoria Sectorului 5 București nu ar fi putut constata că reclamantul era adevăratul proprietar al imobilului decât prin depășirea atribuțiilor puterii judecătorești. C.S.J. a concluzionat că, în orice caz, o nouă lege ar trebui să prevadă măsuri de despăgubire pentru bunurile însușite de stat în mod abuziv.

20. Așa cum rezultă din informațiile furnizate de reclamant, la data de 3 noiembrie 1996, Primăria Municipiului București a dispus anularea deciziei administrative din 22 martie 1995 privind restituirea bunului.

C. Acțiunea în restituire introdusă în temeiul Legii nr. 112/1995

21. La o dată neprecizată reclamantul a depus o cerere prin care a solicitat Comisiei administrative de aplicare a Legii nr. 112/1995 București (denumită în continuare *comisia administrativă*) restituirea imobilului. El a arătat că buncii săi fuseseră deposedați în anul 1950, cu încălcarea dispozițiilor Decretului nr. 92/1950, că Judecătoria Sectorului 5 București, în hotărârea sa definitivă din 9 noiembrie 1994, considerase ilegală această privată de proprietate și că, prin urmare, era îndreptățit să redobândească dreptul de proprietate asupra întregului imobil.

22. Prin hotărârea din 19 ianuarie 1998, comisia administrativă a restituit în natură reclamantului apartamentul nr. 1 (în care locuia în calitate de chiriaș din 1990) și i-a acordat despăgubiri pentru apartamentele nr. 2 și 3.

23. La data de 5 martie 1998, reclamantul a contestat această hotărâre. El a criticat în fața Judecătoriei Sectorului 5 București refuzul comisiei administrative de a-i restitui întregul imobil și absența justificării acestui refuz.

24. Prin sentința din 26 septembrie 2000, Judecătoria Sectorului 5 București a admis contestația (plângerea) reclamantului, a anulat hotărârea administrativă din 19 ianuarie 1998 și a obligat comisia administrativă să pronunțe o altă hotărâre privind restituirea în natură a întregului imobil, pe motiv că acesta constituia o singură unitate locativă.

25. Primăria Municipiului București a introdus apel împotriva acestei sentințe. Prin decizia din 26 martie 2001, Tribunalul București a respins apelul acesteia pentru lipsa calității procesuale acive. Instanța a reținut că Primăria nu avea calitate pentru a introduce apel împotriva unei hotărâri pronunțate într-un litigiu între reclamant și Consiliul General al Municipiului București (*CGMB*).

26. Recursul Primăriei Municipiului București împotriva acestei decizii a fost respins prin decizia din 3 decembrie 2001 a Curții de Apel București, cu aceeași motivare.

Sentința din 26 septembrie 2000 a devenit astfel definitivă.

27. Prin decizia administrativă din 9 octombrie 2000, Primăria Municipiului București a hotărât să modifice decizia anterioară, să nu restituie în natură reclamantului decât apartamentul nr. 1 din imobil și să îi acorde despăgubiri în valoare de 208.838.677 lei pentru apartamentele nr. 2 și 3.

D. Acțiunile în constatarea nulității contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de stat cu locatarii apartamentelor nr. 2 și 3 din imobil

28. La data de 2 septembrie 2002, ca urmare a cererii reclamantului pentru punerea în executare a hotărârii definitive din 26 septembrie 2000, Primăria Municipiului București l-a informat

pe reclamant că punerea în executare a acestei hotărâri este imposibilă, întrucât, conform Legii nr. 112/1995, statul vânduse apartamentele nr. 2 și 3 chiriașilor statului, prin contracte de vânzare-cumpărare încheiate la 20 ianuarie 1997, respectiv 10 ianuarie 1997. Prin aceeași adresă, Primăria Municipiului București îl informa pe reclamant că, în baza hotărârii din 9 octombrie 2000 a comisiei administrative, acesta era deja proprietarul apartamentului nr. 1.

29. Așa cum reiese din informațiile furnizate de reclamant, acesta a introdus două acțiuni în constatarea nulității contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de stat cu locatarii apartamentelor nr. 2 și 3 din imobil, care sunt pe rolul instanțelor.

II. Dreptul și practica interne pertinente

30. Dispozițiile legale și jurisprudența internă pertinente au fost prezentate în Hotărârea *Brumărescu împotriva României* ([M.C.] nr. 28.342/95, paragrafele 31—44, CEDO 1999-VII).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție

31. Conform susținerilor reclamantului, decizia din 15 decembrie 1995 a C.S.J. a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra contestațiilor referitoare la încălcarea drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).“

32. În memoriul său reclamantul arată că refuzul C.S.J. de a recunoaște instanțelor competența de a soluționa o acțiune în revendicare este contrar dreptului la justiție garantat de art. 21 din Constituția României și de art. 3 din Codul civil român, care reglementează denegarea de dreptate. În plus, subliniază că afirmația C.S.J., în sensul că nu era proprietarul bunului în litigiu, vine în contradicție cu motivul invocat de aceasta pentru admiterea recursului în anulare, și anume lipsa de competență a instanțelor în soluționarea pe fond a cauzei.

33. Guvernul admite că reclamantului i s-a refuzat dreptul la justiție, dar apreciază că acest refuz a fost temporar și că în orice caz era justificat, pentru că trebuia să asigure respectarea normelor de procedură și a principiului separației puterilor în stat.

34. Curtea trebuie să verifice dacă decizia din 15 decembrie 1995 a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție.

35. Curtea amintește că în cauza *Brumărescu împotriva României* (paragrafele 61—62) a decis că a existat o încălcare a prevederilor art. 6 alin. 1 din Convenție, motivând că anularea unei hotărâri judecătorești definitive este contrară principiului securității juridice. Curtea a decis, de asemenea, că refuzul C.S.J. de a recunoaște competența instanțelor de a examina litigiul de natura celui în cauză, referitoare la revendicarea unor bunuri imobile, încalcă prevederile art. 6 alin. 1 din Convenție.

36. Curtea consideră că nimic din această cauză nu permite o abordare diferită față de soluția din cauza *Brumărescu împotriva României* anterior citată.

Așadar, Curtea consideră că, în cauză, prin aplicarea dispozițiilor art. 330 din Codul de procedură civilă privitoare la recursul în anulare, C.S.J. a încălcat, prin Decizia din 31 mai 1995, principiul securității raporturilor juridice și prin aceasta dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție.

37. Mai mult, excluderea de către C.S.J. din sfera de competență a instanțelor judecătorești a acțiunii în revendicare este în sine contrară dreptului de acces la o instanță, garantat de art. 6 alin. 1 din Convenție.

38. În consecință, a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție sub aceste două aspecte.

II. Asupra pretinsei încălcări a art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție

39. Reclamantul se plânge că decizia C.S.J. a avut ca efect încălcarea dreptului la respectarea proprietății, așa cum este garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenziilor.“

40. Reclamantul consideră că decizia C.S.J. prin care s-a statuat că imobilul aparține statului și prin care a fost desființată hotărârea definitivă din 9 noiembrie 1994 reprezintă o privare de proprietate care nu urmărește un scop de utilitate publică. În plus, în aplicarea Legii nr. 112/1995 statul a vândut unor terți apartamentele nr. 2 și 3. Or, cu toate că reclamantul a avut câștig de cauză ca urmare a contestației împotriva deciziei comisiei administrative (a se vedea paragrafele 24–26 de mai sus) și a obținut o decizie prin care această comisie a fost obligată să restituie în natură întregul imobil (inclusiv apartamentele nr. 2 și 3), el nu poate beneficia de efectele unei asemenea decizii definitive, întrucât statul a vândut aceste apartamente chiriașilor (a se vedea paragraful 28 de mai sus).

Reclamantul arată că este victima unei încălcări continue a dreptului său de proprietate, ce decurge din naționalizarea fără titlu a imobilului. El apreciază că hotărârile anterioare deciziei C.S.J. constată că bunul său a fost naționalizat fără titlu valabil. În opinia sa, faptul că decizia C.S.J. lipsește de efect juridic aceste hotărâri nu împiedică CEDO să le ia în considerare ca elemente de fapt, pentru a stabili ilegalitatea transferului de proprietate și să constate încălcarea continuă a primului articol din Protocolul nr. 1.

Invocând Hotărârea *Vasilescu împotriva României* (27.053/95, 22 mai 1998, Culegere 1998-III, paragrafele 44–54), în care Curtea a statuat că a existat o încălcare întemeindu-se pe ilegalitatea actului de transfer al proprietății constatată de către hotărârile judecătorești desființate, reclamantul consideră că se află într-o situație similară. El consideră Curtea competentă să analizeze această privare de proprietate, întrucât C.S.J. a anulat retroactiv toate hotărârile precedente și efectele lor juridice.

Reclamantul consideră că decizia C.S.J. reprezintă o „expropriere de fapt“, că nu urmărește un scop legitim și că a creat un dezechilibru între interesul general și cel individual.

El subliniază că el însuși a fost parte în proces, nu cumpărătorii imobilului, și că, în consecință, încălcările Convenției îl privesc în mod direct, putându-se pretinde victimă. În opinia sa, prin desființarea hotărârilor care i-au recunoscut dreptul de proprietate, vânzarea apartamentelor nr. 2 și 3 a devenit vânzarea lucrului altuia, care, în dreptul civil român, este sancționată cu nulitatea.

Reclamantul consideră, ca urmare a deciziei C.S.J., care a transformat contractele de vânzare-cumpărare în „vânzări ale lucrului altuia“, că în patrimoniul său s-a născut cel puțin o obligație de restituire a prețului, care este de ajuns pentru a stabili calitatea sa de victimă în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

El invocă Hotărârea *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei* ([M.C.] nr. 25.701/94, CEDO 2000-XII, paragraful 71), în care Curtea a statuat că o persoană care a încheiat un act translativ de proprietate, care a fost anulat retroactiv printr-o lege intrată în vigoare după încheierea sa, se poate pretinde victimă a încălcării art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție.

În consecință, reclamantul solicită Curții să constate că art. 1 din Protocolul nr. 1 a fost încălcat.

41. În opinia Guvernului, reclamantul nu mai are calitatea de victimă în ceea ce privește apartamentele nr. 2 și 3 ale imobilului, întrucât le-a vândut înaintea pronunțării deciziei C.S.J.

El amintește că, la data deciziei C.S.J., reclamantul avea un drept de proprietate doar asupra parterului și subsolului imobilului (apartamentul nr. 1). Astfel, cei care ar fi trebuit să se pretindă victime ale unei asemenea încălcări sunt cumpărătorii apartamentelor nr. 2 și 3. El invocă în acest sens interpretarea *per a contrario* a Hotărârii *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei*, citată mai sus (paragraful 71).

Guvernul consideră că decizia C.S.J. nu a anulat contractele de vânzare-cumpărare încheiate între reclamant și doamna G., pe de o parte, și între reclamant, R.E. și R.I., pe de altă parte.

Guvernul apreciază că jurisprudența creată prin cauza *Brumărescu împotriva României* nu este pertinentă, întrucât în cazul de față, ulterior recursului în anulare și schimbărilor legislative care au recunoscut instanțelor judecătorești competența de a soluționa litigii având ca obiect imobile naționalizate, o instanță a pronunțat o hotărâre definitivă privind ilegalitatea naționalizării din 1950.

Invocând Decizia *Moser împotriva României* (nr. 37.578/97, decizia din 1 iulie 1998), el consideră că în speță situația este similară și că, în consecință, art. 1 din Protocolul nr. 1 nu a fost încălcat.

42. În ceea ce privește apartamentul nr. 1 al imobilului (parterul), Curtea amintește că dreptul de proprietate al reclamantului a fost stabilit printr-o hotărâre definitivă din 9 noiembrie 1994 și arată că dreptul astfel recunoscut nu era revocabil.

De altfel, reclamantul s-a putut bucura de apartamentul nr. 1 al imobilului, în calitate de proprietar legitim, din data de 26 ianuarie 1995 până la data de 15 decembrie 1995 și *de facto* (în calitate de locatar) de la această ultimă dată până la data de 9 octombrie 2000 (a se vedea paragraful 27 de mai sus).

Curtea observă, de asemenea, că acest apartament nu a făcut obiectul unui transfer de proprietate înainte de hotărârea C.S.J. și că, la momentul pronunțării hotărârii menționate, reclamantul era proprietarul apartamentului.

Reclamantul avea așadar un bun, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, în ceea ce privește apartamentul nr. 1 din imobil (a se vedea Hotărârea *Brumărescu împotriva României*, citată mai sus, paragraful 70).

Curtea arată apoi că decizia C.S.J. a anulat hotărârea definitivă din 9 noiembrie 1994 și a considerat că proprietarul legitim al bunului era statul. Curtea consideră că această situație este, dacă nu identică, cel puțin asemănătoare cu aceea a reclamantului din cauza *Brumărescu împotriva României*. Curtea consideră că decizia C.S.J. a avut drept efect privarea reclamantului de bunul său, în sensul celei de-a doua fraze din primul paragraf al art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție (a se vedea Hotărârea *Brumărescu împotriva României*, paragrafele 73–74).

Or, Guvernul nu a oferit nici o justificare față de situația astfel creată. Apoi, Curtea arată că reclamantul a fost privat de proprietatea sa între 15 decembrie 1995 (data deciziei C.S.J.) și 9 octombrie 2000 (data ultimei decizii administrative de restituire), în total peste 4 ani, fără să fi încasat vreo despăgubire.

În aceste condiții, chiar dacă s-ar presupune că s-ar putea demonstra că privarea de proprietate a servit unei cauze de utilitate publică, Curtea apreciază că echilibrul rezonabil între exigențele interesului general al comunității și imperatiile apărării drepturilor fundamentale ale individului a fost rupt și că reclamantul a suferit un prejudiciu până la data de 9 octombrie 2000 (conform, *mutatis mutandis*, Hotărârii *Surpăceanu împotriva României* din 21 mai 2002, paragrafele 45–49).

Prin urmare, Curtea concluzionează că a existat o încălcare a art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție în ceea ce privește apartamentul nr. 1 din imobil.

43. În ceea ce privește apartamentele nr. 2 și 3, situate la primul și la al doilea etaj al imobilului, Curtea trebuie să analizeze dacă reclamantul, la momentul pronunțării hotărârii de către C.S.J., avea un bun, în sensul art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție. Curtea observă că reclamantul vânduse

aceste apartamente înaintea pronunțării deciziei C.S.J. (a se vedea paragraful 16 de mai sus), iar această hotărâre nu conținea nici o referință la contractele de vânzare-cumpărare încheiate de acesta.

Curtea remarcă faptul că, în urma unei cereri de restituire în temeiul Legii nr. 112/1995, reclamantul a obținut o decizie administrativă de restituire a întregului imobil (a se vedea paragrafele 24–26 de mai sus). Curtea arată, de asemenea, că, în urma unei decizii administrative ulterioare, Primăria Municipiului București a decis să modifice decizia sa anterioară, nerestituind reclamantului decât apartamentul nr. 1, acordându-i o despăgubire pentru rest (a se vedea paragraful 27 de mai sus).

Curtea consideră că analiza trebuie să se limiteze la situația de fapt și de drept care exista în urma deciziei C.S.J., așa cum rezultă din capetele de cerere formulate de reclamant, și, în consecință, existența procedurii administrative de restituire nu are nici o incidență asupra situației juridice create în speță.

În privința afirmațiilor reclamantului referitoare la efectul retroactiv al deciziei C.S.J., Curtea arată că acest efect privea doar deciziile pronunțate de instanțe în acțiunea în revendicare formulată de acesta și că nici o frază din dispozitivul acestei decizii nu privea anularea contractelor de vânzare-cumpărare a apartamentelor nr. 2 și 3. Curtea remarcă faptul că, după 19 iunie 1995, dreptul de proprietate asupra acestor apartamente nu mai exista în patrimoniul reclamantului și că decizia C.S.J. nu a avut consecințe decât pentru apartamentul nr. 1.

Situația de fapt și de drept în speța *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei*, citată mai sus, era diferită de cea din speța de față deoarece, în această speță, o lege din 1994 a abrogat în mod expres un transfer de proprietate încheiat în 1992, ceea ce însemna că dreptul de proprietate a revenit în patrimoniul familiei regale.

Curtea arată că, în speță, decizia C.S.J. a anulat o hotărâre, și nu contractele de vânzare, și că, la data producerii faptelor, proprietarii apartamentelor nr. 2 și 3 din imobil erau R.E., R.I. și doamna G., iar nu reclamantul.

Faptul că statul român a vândut în 1997 apartamentele nr. 2 și 3 locatarilor ar putea justifica acțiuni în justiție ale cumpărătorilor acestor apartamente, pentru protejarea dreptului lor de proprietate.

Având în vedere circumstanțele speței, Curtea consideră că reclamantul nu avea un „bun“ în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, în ceea ce privește aceste două apartamente.

44. Așadar, Curtea concluzionează că nu a existat o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție în ceea ce privește apartamentele nr. 2 și 3.

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

45. În termenii nr. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.“

DIN ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. hotărăște că a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție, în sensul că nu a existat un proces echitabil;
2. hotărăște că a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție, datorită faptului că reclamantului i s-a refuzat dreptul de acces la justiție;
3. hotărăște că a existat o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, în ceea ce privește apartamentul nr. 1, pentru perioada 15 decembrie 1995 — 9 octombrie 2000;
4. hotărăște că nu a existat o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, în ceea ce privește apartamentul nr. 2 și apartamentul nr. 3;
5. hotărăște că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în 3 luni de la data rămânării definitive a hotărârii, conform art. 44 alin. 2 din Convenție, următoarele sume:
 - (i) 5.000 EUR (cinci mii euro) cu titlu de daune materiale și morale;
 - (ii) 187 EUR (o sută optzeci și șapte euro) cu titlu de cheltuieli de judecată;
 - (iii) aceste sume se vor converti în moneda națională a statului pârât, la cursul aplicabil la data plății;

A. Prejudiciu

46. Reclamantul consideră că prejudiciul material suferit reprezintă valoarea imobilului. El dorește să i se atribuie o sumă care reprezintă valoarea actuală a bunului, ceea ce înseamnă, conform raportului de expertiză trimis Curții, 105.000 dolari americani (USD) sau 97.174 euro (EUR). El solicită și contravaloarea fructelor civile, pe care o estimează la 1.800 USD sau 1.677 EUR, și o despăgubire pentru lipsa de folosință de 88.200 USD sau 82.191 EUR.

Reclamantul solicită și suma de 50.000 franci francezi (FRF) sau 7.622 EUR pentru prejudiciul moral înregistrat ca urmare a unei suferințe „grave, insuportabile și incomensurabile“ pe care i-a provocat-o C.S.J. la data de 15 decembrie 1995, privându-l de bunul său pentru a doua oară, după ce el reușise, în ianuarie 1995, să pună capăt încălcării dreptului său de către autoritățile comuniste timp de 40 de ani.

Guvernul nu a depus observații cu privire la acest aspect.

47. Curtea amintește că nu a ajuns la concluzia existenței unei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție decât în ceea ce privește apartamentul nr. 1 al imobilului.

Curtea remarcă faptul că reclamantul a locuit în apartamentul nr. 1 până la data de 9 octombrie 2000, ca locatar.

În ceea ce privește pretinsa pierdere de folosință, Curtea amintește faptul că nu va acorda nici o sumă cu acest titlu, deoarece reclamantul a avut mereu folosința apartamentului său.

48. Așadar, pentru privarea de proprietate suferită și ținând cont de ingerințele în dreptul domnului Dan Sorin Ghițescu la respectarea proprietății, la un tribunal și la un proces echitabil, statuând în echitate, conform prevederilor art. 41 din Convenție, Curtea consideră că trebuie să i se acorde reclamantului 5.000 EUR cu acest titlu.

B. Cheltuieli de judecată

49. Reclamantul solicită rambursarea sumei de 200 USD sau 187 EUR pentru taxele procedurale interne ocazionate de eforturile sale de a-și face recunoscut dreptul de proprietate. El cere Curții să îi acorde o sumă echivalentă tuturor cheltuielilor suportate în fața Curții.

Guvernul nu a depus observații.

50. Curtea reamintește că acordă doar cheltuielile însoțite de documente justificative (a se vedea Hotărârea *Oprea împotriva României* nr. 33.358/96, hotărârea din 9 iulie 2002, paragraful 56).

51. Curtea arată că suma de 187 EUR, reprezentând taxe și cheltuieli de judecată solicitate (onorarii pentru cea de-a doua cerere de restituire) pentru care s-au prezentat documente justificative, a fost în mod real și necesar cheltuită și este rezonabilă. În aceste condiții, i se vor acorda reclamantului cei 187 EUR solicitați.

C. Majorări de întârziere

52. Curtea consideră adecvat să stabilească majorări de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga 3 puncte procentuale.

6. hotărăște că această sumă va fi majorată, începând de la data expirării termenului menționat până la momentul efectuării plății sumelor indicate la pct. 5 (i) și (ii), cu o dobândă simplă de întârziere egală cu dobânda minimă pentru împrumut practicată de Banca Centrală Europeană, valabilă în această perioadă, la aceasta adăugându-se o majorare cu 3 puncte procentuale;

7. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la data de 29 aprilie 2003, cu aplicarea art. 77 alin. 2 și 3 din Regulamentul Curții.

J.-P. Costa,
președinte

S. Dollé,
grefier

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

HOTĂRÂREA din 12 octombrie 2004

în cauza Bursuc împotriva României

(Cererea nr. 42.066/98)

Definitivă la

12 ianuarie 2005

În cauza Bursuc împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), statuând în cadrul unei camere formate din domnii J.-P. Costa, președinte, A. B. Baka, L. Loucaides, C. Bîrsan, K. Junwiert, V. Butkevych, doamna W. Thomassen, judecători, și doamna S. Dollé, grefier de secție,

după deliberare în Camera de Consiliu la datele de 4 noiembrie 2003 și 21 septembrie 2004,
pronunță hotărârea pe care a adoptat-o la data de 21 septembrie 2004.

PROCEDURĂ

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 42.066/98 introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Ion Bursuc (*reclamantul*), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*) la data de 21 mai 1998, în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

În urma decesului reclamantului din data de 24 ianuarie 2001, soția sa, doamna Laura Bursuc, și-a exprimat la data de 6 martie 2001 dorința de a continua procesul. Pentru motive de ordin practic, prezenta hotărâre va continua să îl numească pe domnul Bursuc „reclamant”, deși această calitate ar trebui să fie atribuită doamnei Bursuc [*Hotărârea Dalban împotriva României* (GC), Plângerea nr. 28.114/95, paragraful 1, Culegere de hotărâri și decizii 1999 – VI].

2. Până la deces, reclamantul a fost reprezentat de către soția sa, doamna Laura Bursuc, avocat din Piatra-Neamț. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de către doamna R. Rizoiu, Agentul Guvernului român la Curtea Europeană a Drepturilor Omului din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul susține în special că a fost supus la rele tratamente de către agenții de poliție în timpul perioadei de reținere.

4. Cererea a fost transmisă Curții la data de 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 adițional la Convenție.

5. Cererea a fost repartizată primei secții a Curții (conform art. 52 din Regulamentul Curții, denumit în continuare *regulament*). În cadrul acestei secții, camera desemnată să examineze cererea (conform art. 27 alin. 1 din Convenție) a fost constituită potrivit art. 26 alin. 1 din regulament.

6. La data de 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat structura secțiilor sale (art. 25 alin. 1 din regulament). Cererea a fost repartizată celei de-a doua secții a Curții, astfel reorganizată (art. 52 alin. 1).

7. Prin decizia din 4 noiembrie 2003, camera a recunoscut calitatea văduvei reclamantului de a continua procesul în locul său, declarând cererea admisibilă. Curtea a solicitat Guvernului prezentarea unor informații suplimentare.

8. Guvernul a răspuns printr-o scrisoare din data de 4 decembrie 2003.

9. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la fondul cauzei (conform art. 59 alin. 1 din regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

10. Reclamantul s-a născut în anul 1949 și a avut domiciliul în Piatra-Neamț, până la decesul său, survenit la data de 24 ianuarie 2001.

A. Relele tratamente la care reclamantul pretinde că a fost supus

1. Tratamentele incriminate

a) Teza reclamantului

11. La 27 ianuarie 1997, în jurul orei 19,45, reclamantul, de profesie consilier juridic, a fost oprit de către 2 agenți de poliție, C.S. și C.P., în timp ce se afla într-un bar din sediul Partidului Democrat din Piatra-Neamț. Cei 2 agenți de poliție s-au adresat reclamantului, solicitându-i în mod nepolitic să prezinte cartea de identitate („Dă buletinul, bă”). Reclamantul le-a răspuns pe același ton („De ce, bă?”). Drept răspuns, cei 2 agenți de poliție l-au lovit pe reclamant cu pumnii și cu picioarele, i-au pus cătușe și l-au târât într-o mașină a poliției, parcată la o distanță de 30 de metri de sediul partidului. În mașină, reclamantul a fost din nou lovit cu pumnii și cu bastoanele, astfel încât a căzut într-o stare de semiconștiență.

12. Adus la sediul poliției, reclamantul a fost dus într-o cameră unde a fost bătut cu bestialitate de către aproximativ 8 polițiști. Aceștia l-au aruncat pe reclamant pe jos, l-au bătut cu picioarele, i-au aplicat lovituri de baston, au aruncat cu apă pe el și au urinat asupra sa. Maltratată mai mult de 6 ore, reclamantul a leșinat în mai multe rânduri.

13. La 28 ianuarie, în jurul orei 2 dimineața, soția reclamantului — fiind anunțată prin telefon — a sosit la sediul poliției. L-a văzut pe reclamant întins pe pardoseală, cu capul înșăngerat, ochii umflați și ud. Repeta strigând „nu am făcut nimic!” și, într-un limbaj relativ incoerent, presărat cu invective („măgarii”), acuza polițiștii că l-au arestat ilegal și că l-au torturat. Soția reclamantului a solicitat informații despre motivele pentru care soțul său se afla acolo și unul dintre polițiști i-a răspuns că acesta fusese implicat într-o dispută cu un barman de la barul Partidului Democrat. În acel moment, reclamantul a leșinat, astfel

că polițiștii l-au stropit cu apă, pentru a-și reveni. Au scos-o pe soția reclamantului pe culoar și au chemat jurnaliștii de la televiziunea locală. Când a sosit echipa televiziunii, polițiștii au invitat cameramanul în sala în care se afla reclamantul, permițându-i-se cameramanului să realizeze un reportaj cu privire la cazul lui.

14. După ce jurnaliștii au plecat, soția reclamantului — care așteptase până atunci pe culoar — i-a auzit pe agenții de poliție felicitându-se pentru a-i fi chemat pe jurnaliști, obținând astfel probe împotriva reclamantului. Fiindcă starea acestuia se înrăutățea, polițiștii au fost de acord să îl transporte la Spitalul de Psihiatrie din Piatra-Neamț, unde acesta a sosit în jurul orei 4 dimineața. După ce i s-a administrat calmante, având în vedere starea gravă de sănătate, o echipă de medici a decis transportarea reclamantului la Spitalul de Neurochirurgie din Iași. Polițiștii care îl însoțeau pe reclamant s-au împotrivit, pentru că maiorul C., comandantul adjunct al comisariatului din Piatra-Neamț, le ordonase să îl aducă pe reclamant înapoi la poliție.

b) *Teza Guvernului*

15. La 27 ianuarie 1997, către ora 12 noaptea, reclamantul a ajuns la barul situat la parterul sediului Partidului Democrat, la bar nefiind în acel moment decât chelnerița și agentul de pază al barului. Reclamantul, în stare de ebrietate, a agresat-o verbal pe chelneriță. Agentul de pază a intervenit, atrăgându-i reclamantului atenția asupra comportamentului său. Având în vedere agresivitatea reclamantului, agentul de pază a chemat un echipaj de poliție care se afla în apropiere. Cei 2 polițiști chemați — C.S. și C.R. — i-au cerut reclamantului să își decline identitatea. Nu au manifestat nici cea mai mică agresivitate verbală sau fizică față de reclamant, dimpotrivă, acesta a manifestat violență față de poliție.

16. Confruntându-se cu refuzul reclamantului de a-și declina identitatea, polițiștii l-au condus la sediul poliției. A fost dus într-o mașină, însoțit de alți 2 polițiști, A.S. și C.P., precum și de agentul de pază de la bar. În timpul transportului, reclamantul s-a comportat agresiv, încercând să-l împiedice pe polițistul C.P. să îl ducă la mașină. A fost imobilizat de către agentul de pază al barului care se așezase lângă el.

17. Ajuns la secția de poliție, a fost supus unei percheziții corporale. A continuat să fie agresiv, adresând injurii polițiștilor și lovind scaunele și mesele din sala în care fusese adus.

18. O echipă a televiziunii locale în căutare de evenimente nocturne a ajuns în acel moment și a filmat imagini cu reclamantul.

19. Unul dintre polițiștii de serviciu a informat-o pe doamna Bursuc că soțul său se afla la secția de poliție. Aceasta s-a deplasat la secție însoțită de un vecin, ajungând în jurul orei 2 dimineața. Doamna Bursuc a solicitat ca reclamantul să fie transportat la spital. La ora 4,20 dimineața a fost internat la Spitalul de Psihiatrie din Piatra-Neamț.

20. De la 29 ianuarie la 4 februarie 1997, reclamantul a fost internat la Spitalul de Neurochirurgie din Iași.

2. *Examenle medico-legale la care a fost supus reclamantul*

21. La 29 ianuarie 1997, reclamantul a fost internat într-o stare gravă la Spitalul de Neurochirurgie din Iași, cu diagnosticul „comoție cerebrală, edem cerebral difuz ca urmare a unui traumatism cranio-cerebral“.

22. La 29 ianuarie 1997, reclamantul a fost de asemenea examinat de către un medic legist, C.V., care a menționat în raportul său:

„Traumatism cranio-cerebral acut închis, prin agresiune; decelare papilară temporară la ambii ochi; tumefacție violacee înnegrită de 4/4 cu închiderea fantei palpebrale; tumefacție în zona parotidiană dreaptă de 6—6 cm cu echimoză violacee de 3/3 cm; în spatele urechii, echimoză violacee discontinuă de 3/2 cm;

— două excoriații de 1,1 cm fiecare pe partea dorsală a metacarpului de la mâna dreaptă; două excoriații de 1 cm fiecare pe partea dorsală a metacarpului de la mâna stângă;

— (reclamantul) acuză dureri toracice laterale și ameteți.“

Concluziile raportului sunt astfel redactate:

„Reclamantul prezintă leziuni traumatiche de tipul hematom pariorbital (ochiul drept), excoriații și echimoze produse prin lovirea cu mijloace proprii și posibil corp dur, care pot data din 27.01.1997. Leziunile necesită 4—5 zile de îngrijiri medicale de la data producerii, dacă nu intervin complicații.“

23. Reclamantul a părăsit liber spitalul de la Iași la 4 februarie 1997. În biletul de externare se precizează că a fost internat pentru cefalee, amețeli, apărute după un traumatism cranio-cerebral, însoțite de tulburări nevrotice, agitație psihomotorie, slabă capacitate de concentrare și memorare. Reclamantului i s-a recomandat concediu de 10 zile, cu posibilitatea prelungirii în urma unei noi examinări.

24. Având în vedere refuzul medicilor din spitalul de la Iași de a efectua anumite examene medicale, la 5 februarie 1997, reclamantul s-a adresat Spitalului Județean Mureș, unde a fost mai întâi examinat în cadrul secției de chirurgie. Raportul chirurgului care l-a examinat a menționat diagnosticul „dolcosigmă“ (prelungire excesivă a colonului sigmoid) care putea fi provocat de un traumatism și de o angină pectorală survenită cel mai probabil în urma unui traumatism. La 10 februarie 1997, reclamantul a fost supus unui examen tomografic prin calculator, evidențiindu-se astfel existența unui edem cerebral difuz vasogenic de origine traumatică.

25. La 12 februarie 1997, reclamantul a fost reexaminat de către medicul legist C.V., care a menționat în raportul său:

„Reclamantul a fost reexaminat astăzi, 12 februarie 1997. Din biletul de externare emis de spitalul de neurochirurgie din Iași, unde reclamantul a fost internat în intervalul 29 ianuarie la 5 februarie 1997 cu diagnosticul de «comoție cerebrală» și din raportul examenului tomografic rezultă că reclamantul a suferit un traumatism cranian cerebral prin agresiune, cu un edem cerebral difuz vasogenic. Consider că (reclamantul) are nevoie de 18—19 zile suplimentare de tratament medical, în lipsa complicațiilor.“

26. La 18 martie 1997, reclamantul a fost din nou examinat de către un medic neuropsihiatru, care a constatat existența sechelelor unui traumatism cranian cerebral, însoțit de cefalee și amețeli. I s-a recomandat un concediu de 10 zile.

27. O tomografie efectuată la spitalul din Târgu Mureș la 31 iulie 1997 a relevat o adâncire către vertex a șanțului central drept posibil sechelară în contextul unui traumatism cranian.

3. *Evoluția stării de sănătate a reclamantului ulterior agresiunii suferite în noaptea de 27—28 ianuarie 1997*

28. În perioada 1997—1998, reclamantul a fost în mai multe rânduri internat pentru afecțiuni cardiace. La 5 august 1999 a fost victima unui accident rutier în urma căruia a suferit o contuzie toracică și fractura umărului drept, șoferul mașinii decedând. În mai 2000, reclamantul a fost supus unei intervenții chirurgicale pentru extirparea unei tumori pe creier. În iulie 2000, tumoarea a recidivat și reclamantul a fost supus unei noi intervenții chirurgicale. A decedat la 24 ianuarie 2001.

B. Ancheta penală privind atât relele tratamente suferite de către reclamant, cât și ultrajul comis de către acesta împotriva polițiștilor

1. *Urmărirea penală desfășurată de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț și de către Inspectoratul Județean de Poliție Neamț*

29. La 28 ianuarie 1997, Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț, sesizat din oficiu, a început o anchetă împotriva reclamantului pentru ultrajul comis față de polițiștii prezenți în momentul arestării și deținerii sale.

30. La 27 februarie 1997, reclamantul a depus o plângere împotriva a 8 polițiști despre care a pretins că l-au maltratat. A indicat că dorește să fie audiat în prezența soției sale, avocat ales pentru a-l apăra, și a solicitat ca 5 martori să fie audiați, printre care soția sa și N.P., vecinul care a însoțit-o pe aceasta din urmă la poliție, în noaptea de 27—28 ianuarie 1997. Reclamantul nu s-a constituit parte civilă în cauză.

31. Datorită obiectului lor care determina conexitatea la nivelul faptelor, dosarul privindu-l pe reclamant și plângerea sa pentru rele tratamente din partea polițiștilor au făcut obiectul unui singur dosar instrumentat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț.

32. La 5 martie 1997, parchetul a dispus ca reclamantul să fie supus la efectuarea unei expertize medico-legale pentru a stabili realitatea rețelor tratamente suferite, precum și efectele lor asupra stării de sănătate a reclamantului.

33. La 10 aprilie 1997, un raport medico-legal din data de 28 martie 1997 a fost înaintat parchetului de către laboratorul local de medicină legală. Raportul reținea și rezuma concluziile certificatelor medico-legale din 29 ianuarie și 12 februarie 1997, precum și concluziile foilor de observații medicale, întocmite în perioada internărilor reclamantului — la 28 și 29 ianuarie — 4 februarie 1997. Raportul a stabilit că reclamantul prezenta un traumatism cranian cerebral acut închis, evidențiat prin tumefacție, echimoze, excoriații, comoție cerebrală și posibil edem cerebral. Ținând cont de caracterul acestor leziuni, s-a concluzionat că nu au pus în pericol viața reclamantului, dar că necesită 12—14 zile de îngrijiri medicale și că determină o incapacitate temporară de muncă.

34. În paralel cu ancheta desfășurată de către parchet, inspectoratul județean de poliție a desfășurat la rândul său o anchetă privind evenimentele din noaptea de 27—28 ianuarie 1997.

35. La 11 aprilie 1997, martorul N.P. a fost audiat de către poliție. A declarat că l-a văzut pe reclamant la comisariatul din Piatra-Neamț în noaptea de 27 ianuarie 1997. Reclamantul era întins pe jos, cu fața la podea, cu mâinile prinse la spate. Spunea fără încetare că nu făcuse nimic și folosea expresii destul de violente. Martorul a declarat că reclamantul nu prezenta răni sau urme de violență.

36. Într-o declarație din 2 mai 1997, același martor a declarat că reclamantul avea fața umflată, nerecunoscând pe nimeni din jurul lui, era incoerent și repeta fără încetare „...m-ați bătut, mă măgarilor, netrebnicilor și bandiților, fără să fac nimic”. Martorul a declarat, de asemenea, că s-a întors la comisariat în jur de ora 6 pentru a da o declarație, dar că poliția l-a obligat să semneze o declarație deja redactată și că nu a avut timp să o citească înainte de a o semna.

37. Poliția și Parchetul i-au audiat și pe D.D., chelneriță la barul sediului Partidului Democrat, și pe V.D.P., agent de pază la sediul aceluiași partid. În cele două declarații făcute în fața maiorului C. și datând din 28 ianuarie 1997 și 14 mai 1997, D.D. a afirmat că reclamantul a venit în bar între ora 22 și miezul nopții și că ea însăși a chemat poliția prin telefon, pentru că reclamantul, după ce a consumat 4 beri, a agresat-o verbal, a devenit foarte violent cu ceilalți clienți ai barului, lovindu-l chiar pe V.D.P.

38. Conform primei declarații a acestui martor, reclamantul a venit la bar spre miezul nopții deja beat și, după ce a comandat o cafea și o bere, a insultat-o pe D.D. Nu mai erau alți clienți în bar. Din cauza refuzului reclamantului de a se calma, V.D.P. a ieșit în stradă căutând ajutor și revenind însoțit de 2 polițiști. Reclamantul și martorul au fost ulterior duși la comisariat.

39. În a doua declarație din 20 mai 1997, V.D.P. a declarat că, după sosirea celor 2 polițiști în bar, reclamantul l-a palmuit pe unul dintre ei. Conform martorului V.D.P., polițiștii nu i-au pus cătușe reclamantului, ci l-au convins să îi urmeze la comisariat. Ieșind din bar, reclamantul s-a împiedicat pe scări și a căzut. În mașina poliției, în drum spre comisariat, reclamantul a fost foarte violent, lovindu-i pe polițiști și pe șofer. La comisariat a continuat să aibă un comportament agresiv, lovind cu picioarele scaunele și mesele. Pentru a evita automutilarea care ar fi putut fi ulterior utilizată împotriva lor, polițiștii i-au pus cătușe reclamantului. În final, V.D.P. a declarat că nici un polițist nu l-a lovit pe reclamant și nici nu l-a insultat.

40. Printr-o adresă din 20 mai 1997, Direcția Județeană de Poliție Neamț a solicitat Parchetului de pe lângă Tribunalul Neamț să urgenteze definitivarea cercetărilor în dosarul de ultraj privindu-l pe reclamant, informând în același timp parchetul că

plângerea acestuia pentru rele tratamente fusese examinată, dar că, având în vedere imposibilitatea confirmării faptelor, dosarul a fost trimis Parchetului Militar Bacău cu propunerea de neîncepere a urmăririi penale, pe motivul că nu s-a dovedit că cei 8 polițiști în cauză au comis o infracțiune. Din contră, se pare că reclamantul și-a aplicat singur lovituri, provocând răni, trântindu-se la pământ, lovindu-se singur de picioarele meselor și scaunelor din sala comisariatului unde a fost adus în noaptea de 27—28 ianuarie 1997.

41. Nefiind audiată, soția reclamantului a depus la dosarul de ultraj o declarație din data de 29 mai 1997. A afirmat că la 27 ianuarie 1997 a semnat un contract de asistentă juridică cu G.P., unchiul maiorului C., în cadrul unei proceduri de partaj între G.P. și maiorul C. Conform afirmațiilor doamnei Bursuc, G.P. o avertizase asupra riscului pe care ar putea să îl întâmpine prin participarea la o procedură împotriva maiorului C.

Cu privire la circumstanțele arestării soțului ei a relatat că la data de 27 ianuarie 1997, către ora 20,30, îngrijorată de faptul că soțul ei încă nu se întorsese acasă, s-a deplasat la sediul Partidului Democrat, unde reclamantul trebuia să se întâlnească cu câțiva prieteni. La bar nu era decât chelnerița care i-a spus că este nou-angajată și că nu îl cunoștea pe reclamant, dar că poliția arestase o persoană în bar cu puțin timp înainte. Soția reclamantului a sunat la poliție, unde i s-a precizat că soțul ei nu se afla acolo. Doar în jur de ora 1 dimineața, în timp ce se întorcea la domiciliu, a primit un telefon de la numitul G., care a informat-o despre prezența soțului ei la comisariat.

Ajunsă la comisariat în prezența vecinului său N.P., l-a văzut pe reclamant întins la pământ, plin de sânge. Pentru că leșinase, polițiștii au turnat apă pe reclamant și, după filmarea câtorva imagini pentru televiziunea locală, au permis soției reclamantului transportarea acestuia la spital. În declarația sa, doamna Bursuc s-a plâns de faptul că poliția a intervenit în timpul internării reclamantului, pentru ca examenele medicale să nu fie complete și pentru ca rănilor să fie diminuate. În final, l-a acuzat pe maiorul C. de a fi în spatele acestei înscenări, al cărei scop este acela de a o intimida și a o determina să renunțe la apărarea lui G.P. în procesul de partaj. De asemenea, a protestat împotriva instrumentării cauzei de către maiorul C., pe care l-a acuzat că a dispus arestarea reclamantului.

42. Cu toate că a fost invitat la inspectoratul județean de poliție pentru a fi audiat în această cauză, reclamantul nu s-a prezentat, motivând că anchetatorii nu erau alții decât colegii polițiștilor acuzați de rele tratamente, desfășurându-și cu toții activitatea, anchetatori și anchetați, în cadrul Direcției Județene de Poliție Neamț.

43. Prin rezoluția din 10 iunie 1997, Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț și-a declinat competența în favoarea Parchetului Militar Bacău, motivând că pe lângă acuzația de ultraj împotriva reclamantului, cauza privește în mod egal și răspunderea penală a polițiștilor acuzați de rele tratamente.

2. *Ancheta penală desfășurată de Parchetul Militar Bacău*

44. În timpul instrumentării dosarului de către Parchetul Militar Bacău, reclamantul nu a fost niciodată citat sau audiat. D.D. și V.D.P., cei 2 martori citați de către parchet, au fost audiați la data de 7, respectiv 18 august 1997. Declarațiile polițiștilor acuzați au fost luate la 3 februarie 1998. Aceștia au declarat că reclamantul nu a fost lovit de polițiști în timpul deținerii sale, ci că acesta din urmă a manifestat un comportament violent, lovindu-i cu pumnii și cu picioarele pe mai mulți dintre ei. Un polițist, I.T., a declarat că reclamantul s-a dat cu capul de podea și de perete. Un alt polițist, I.Ș., a declarat că reclamantul s-a lovit cu capul de podea și că în timpul deplasării în mașina de poliție s-a lovit cu capul de părțile metalice ale mașinii. Doi alți polițiști, A.S. și P.C., au susținut de asemenea că reclamantul s-a lovit singur de podea, fiind într-o stare de agresivitate și de tulburări psihice. Un al cincilea polițist, C.H., nu a făcut nici o mențiune cu privire la actele de automutilare comise de către reclamant, în schimb a făcut mențiuni despre comportamentul violent al reclamantului față

de ceilalți, în condițiile în care nici un polițist nu l-ar fi lovit. Doi alți polițiști, C.R. și C.S., au declarat că nu l-au însoțit pe reclamant la secția de poliție. Cel de-al optulea polițist a declarat că nu a fost prezent la evenimentele în cauză.

45. La 4 februarie 1998, Parchetul Militar Bacău a dispus neînceperea urmăririi penale, motivând că reclamantul nu a dovedit că cei 8 polițiști ar fi comis o infracțiune. Prin aceeași rezoluție, Parchetul Militar Bacău a trimis dosarul, pentru faptele imputate reclamantului, Parchetului de pe lângă Tribunalul Neamț pentru continuarea anchetei.

46. Reclamantul a formulat o plângere împotriva soluției din 4 februarie 1998, respinsă printr-o ordonanță din 16 martie 1998. Soluția a fost motivată prin faptul că ancheta fusese completă, probele în mod judicios apreciate și că rezoluția de neîncepere a urmăririi penale era temeinică și legală.

47. La 2 martie 1998, reclamantul a formulat o plângere către Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Această plângere a fost reiterată la data de 29 iulie 1998.

48. La 18 august 1998, procurorul B. din cadrul secției parchetelor militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a dispus clasarea fără răspuns a acestei plângeri, motivând că Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție deja a examinat aceeași plângere la 15 octombrie 1997 și 25 februarie 1998, dispunând respingerea ei. Procurorul B. a menționat, fără să indice nici o dată, că în speță „comunicările necesare către petent au fost efectuate“.

49. Conform reclamantului, acesta nu a primit niciodată răspuns din partea Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

C. Continuarea anchetei penale împotriva reclamantului pentru ultraj

50. La 27 februarie 1998, Direcția Județeană de Poliție Neamț a transmis Parchetului de pe lângă Tribunalul Neamț dosarul de urmărire penală privindu-l pe reclamant.

51. Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț l-a audiat pe reclamant la 3 aprilie 1998.

52. La 12 iunie 1998, parchetul a dispus efectuarea unei expertize psihiatrice pentru evaluarea discernământului reclamantului, având drept motiv comportamentul deosebit de violent al acestuia la momentul derulării faptelor.

53. Reclamantul a formulat o plângere împotriva soluției procurorului și a refuzat să se prezinte la examenul psihiatric.

54. Prin rechizitoriul din data de 8 octombrie 1998, parchetul l-a trimis pe reclamant în judecată, în fața Tribunalului Neamț, pentru ultraj împotriva a 2 polițiști, C.P. și C.R. Reclamantul a fost acuzat că l-a pălmuit pe C.R. de două ori și că, printr-o lovitură de picior, i-a provocat o rană la mână lui C.R., rană care a necesitat 2—3 zile de îngrijiri medicale.

55. Ca urmare a solicitării reclamantului, la 2 decembrie 1998 și 10 februarie 1999, Tribunalul Neamț a suspendat examinarea cauzei. Reclamantul a sesizat Curtea Supremă de Justiție cu o cerere de strămutare a dosarului la un alt tribunal decât cel în mod normal competent, pentru o mai bună administrare a justiției.

56. La 2 aprilie 1999, Curtea Supremă de Justiție a dispus trimiterea dosarului la Tribunalul Alba. Prin adresa din 28 aprilie 1999, dosarul a fost transmis de către Tribunalul Neamț la Tribunalul Alba.

57. La 14 iunie 1999, această instanță a constatat că martorii propuși de către parchet au fost incorect citați și a dispus citarea lor pentru data de 13 septembrie.

58. La 9 septembrie 1999, reclamantul a solicitat o amânare pe motivul că la 5 august fusese victima unui accident rutier în urma căruia a fost necesară spitalizarea.

59. La 13 septembrie și 25 octombrie 1999, tribunalul a constatat că reclamantul nu putea să se prezinte și că martorii acuzării nu se prezentaseră, fixând examinarea cauzei la o dată ulterioară. Tribunalul a dispus inițial ca martorii citați să se prezinte sub sancțiunea amenzii. Ulterior, tribunalul a dispus

citarea lor sub sancțiunea de a fi aduși în fața instanței cu mandat de aducere.

60. La 13 decembrie 1999, reclamantul s-a prezentat la instanță. Tribunalul a constatat că martorii acuzării nu au fost aduși și a dispus din nou citarea lor cu mandat de aducere.

61. La 24 ianuarie 2000, reclamantul nu a fost prezent, la fel și martorii propuși de către parchet. Tribunalul a dispus din nou citarea lor cu mandat de aducere.

62. La 6 martie 2000, reclamantul s-a prezentat, însă martorii acuzării nu au fost aduși. Reclamantul a prezentat mijloacele sale de probă și procurorul a stăruit ca martorii pe care îi propusese parchetul să fie audiați. Cu această ocazie, Tribunalul Alba a solicitat prin comisie rogatorie Tribunalului Bacău ca martorii propuși să fie audiați de către această instanță.

63. La 27 aprilie, 11 mai și 1 iunie, Tribunalul Bacău a dispus amânarea examinării cauzei, pentru că martorii nu s-au prezentat la audieri. De fiecare dată, tribunalul a dispus citarea lor cu mandat de aducere.

64. La 22 iunie 2000, Tribunalul Bacău a audiat prin comisie rogatorie 7 martori.

65. Datorită stării de sănătate a reclamantului, care se agrava progresiv, la 10 iulie și 21 august 2000, Tribunalul Alba a dispus efectuarea unei expertize de către laboratorul medico-legal pentru a se stabili dacă starea sa de sănătate îi permitea prezentarea în fața instanței.

66. La 25 septembrie 2000, tribunalul a dispus suspendarea cauzei datorită stării de sănătate a reclamantului, care nu îi permitea să participe la procedură. Efectuarea unei noi expertize medico-legale privind starea de sănătate a fost dispusă la data de 6 noiembrie 2000.

67. Reclamantul a decedat la data de 24 ianuarie 2001. Prin hotărârea din 12 februarie 2001, tribunalul a constatat încetarea acțiunii penale împotriva sa, ca urmare a decesului.

II. Dreptul intern pertinent

68. Dispozițiile privind statutul procurorilor militari erau prevăzute de Legea nr. 54 din 9 iulie 1993 privind organizarea tribunalelor și a parchetelor militare, dispunându-se astfel:

„Art. 17. — Atribuțiile Ministerului Public sunt îndeplinite prin procurori militari constituiți în parchete militare, pe lângă fiecare instanță militară.

.....
Art. 23. — Judecătorii militari și procurorii militari au calitatea de magistrați și fac parte din corpul magistraților.

Art. 24. — Poate fi numit magistrat militar persoana care (...) are calitatea de ofițer activ.

.....
Art. 30. — Magistrații militari sunt militari activi și au toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate.

Acordarea gradelor militare și înaintarea în grad a magistraților militari se fac potrivit normelor aplicabile cadrelor permanente din Ministerul Apărării Naționale.

Art. 31. — Încălcarea de către magistrații militari a normelor stabilite prin Regulamentul disciplinei militare atrage răspunderea lor în conformitate cu prevederile acestuia.“

69. La data desfășurării evenimentelor, organizarea și funcționarea Poliției Române era reglementată de Legea nr. 26 din 12 mai 1994, în virtutea căreia polițiștii aveau calitatea de militari activi. Urmărirea penală și judecarea polițiștilor pentru comiterea faptelor interzise de legea penală, datorită calității lor de militari activi, intrau în competența parchetelor și instanțelor judecătorești militare.

70. Această lege a fost abrogată de Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 privind organizarea și funcționarea poliției și Legea nr. 360 din 6 iunie 2002 privind Statutul polițistului, în virtutea căreia Ministerul de Interne a fost demilitarizat, polițiștii având de acum înainte calitatea de funcționari publici. Urmărirea penală și judecarea polițiștilor intră în competența parchetelor și instanțelor ordinare.

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 3 din Convenție

71. Reclamantul invocă încălcarea art. 3 din Convenție, care prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.“

72. Curtea arată că, sub acest aspect, cererea reclamantului se referă, pe de o parte, la tratamentele suferite de acesta în timpul reținerii sale din noaptea de 27 spre 28 ianuarie 1997 și, pe de altă parte, la calitatea anchetei desfășurate de autorități cu privire la tratamentele menționate.

1. În ceea ce privește preținsele rele tratamente aplicate reclamantului de către polițiști în timpul reținerii

A. Argumentele părților

a) Reclamantul

73. Văduva reclamantului, care a transmis observațiile sale în martie 2001, după decesul reclamantului, menționează concluziile rapoartelor medico-legale efectuate în acest caz și care atestă violențele pe care le-a suferit reclamantul când era sub supravegherea polițiștilor. Ea subliniază gravitatea deosebită a relor tratamente la care a fost supus soțul său. Ea apreciază că acestea au fost aplicate în mod intenționat, cu scopul unic de a-i produce suferințe acute, de a-l umili și de a-l înjosi. Văduva reclamantului solicită Curții să rețină, de asemenea, că relele tratamente aplicate i-au afectat grav sănătatea, decesul intervenit la 24 ianuarie 2001, fiind consecința numeroaselor complicații ale edemului cerebral difuz constatată imediat după violențele din noaptea de 27 spre 28 ianuarie 1997.

b) Guvernul

74. Guvernul contestă acuzațiile privind relele tratamente. Referindu-se la elementele de probă obținute în timpul cercetărilor efectuate de către autoritățile interne, acesta susține că reclamantul nu a fost supus nici unei forme de violență din partea polițiștilor. Aceștia l-au interpellat doar cu scopul de a-l determina să își declare identitatea și să înceteze comportamentul agresiv față de chelneriță și polițiști.

75. În ceea ce privește leziunile pe care reclamantul pretinde că le-a suferit și atestate prin certificatele medicale, Guvernul susține că acestea puteau să fi fost produse în timpul incidentului care a avut loc în bar înainte de sosirea polițiștilor, între reclamant și agentul de pază al localului. Atât aceste leziuni, cât și traumatismul cranio-cerebral au fost produse ca urmare a propriilor fapte ale reclamantului. În opinia Guvernului, acesta a fost agresiv, recurgând la acte de automutilare și nu își putea menține echilibrul ca urmare a consumului de alcool, ceea ce ar fi putut face ca acesta să cadă.

76. În cele din urmă, Guvernul admite că unele leziuni ușoare ar fi putut fi inerente procesului de imobilizare a reclamantului, pe care comportamentul său agresiv l-a făcut absolut necesar.

77. Guvernul remarcă, de asemenea, că reclamantul suferea de afecțiuni psihice și că nu a fost nici un moment singur cu polițiștii, întrucât agentul de pază al barului l-a însoțit și el la secția de poliție. În ceea ce privește durata tratamentelor invocate, Guvernul apreciază că aceasta ar fi fost mai scurtă decât pretinde reclamantul.

B. Aprecierea Curții

78. Curtea observă că părțile au puncte de vedere diferite cu privire la situația de fapt. Conform reclamantului, acesta a fost reținut de polițiști într-un bar, în seara de 27 ianuarie 1997, în jurul orei 20, și condus la secția de poliție unde a fost bătut de aproximativ 8 polițiști până la ora 2 dimineața. În jur de ora 4 dimineața, acesta a fost dus la spital într-o stare foarte gravă.

79. Conform Guvernului, reclamantul a fost reținut de polițiști în jurul orei 12, în noaptea de 27 spre 28 ianuarie, și condus la secția de poliție ca urmare a refuzului acestuia de a-și declara identitatea. Acesta a avut un comportament deosebit de violent față de polițiști și față de agentul de pază al barului. Polițiștii nu

l-au lovit. Reclamantul, care suferea de tulburări psihice, a fost singurul vinovat pentru rănilor suferite. Leziunile și contuzia cerebrală ar fi putut fi anterioare sosirii polițiștilor la bar și cauzate fie de o căzătură, determinată de lipsa de echilibru ca urmare a stării sale de ebrietate, fie prin automutilare.

80. Curtea reamintește că, atunci când o persoană este rănită în timpul reținerii, perioadă în care aceasta se află în totalitate sub supravegherea ofițerilor de poliție, orice vătămare intervenită în acest interval dă naștere unor puternice prezumții de fapt (a se vedea Hotărârea *Salman împotriva Turciei* [GC] nr. 21.986/93, § 100, CEDH 2000-VII). Prin urmare, Guvernului îi revine sarcina să ofere o explicație plauzibilă în ceea ce privește cauzele unor asemenea vătămări și să producă probe care să demonstreze fapte de natură să pună sub semnul întrebării afirmațiile victimei, în special dacă acestea sunt susținute prin acte medicale (a se vedea, printre altele, hotărârile *Selmouni împotriva Franței* [CG] nr. 25.803/94, § 87, CEDH 1999-V, *Berkay împotriva Turciei* nr. 22.493/93, § 167, 1 martie 2001, nepublicată, și *Altay împotriva Turciei* nr. 22.279/93, § 50, 22 mai 2001, nepublicată). Având în vedere obligația autorităților de a răspunde pentru persoanele aflate sub supravegherea lor, Curtea a subliniat că achitarea polițiștilor în cadrul acțiunii penale nu scutește statul pârât de obligațiile care îi revin conform Convenției (a se vedea hotărârea *Berkay împotriva Turciei*, citată mai sus, § 168).

81. Curtea observă că reclamantul a suferit o agresiune în noaptea de 27 spre 28 ianuarie 1997. Vătămrile au fost constatate în rapoartele medico-legale care atestau existența unui traumatism cranio-cerebral produs prin violență, însoțit de tumefieri, echimoze și excoriații multiple la nivelul feței și al mâinilor, precum și de un edem cerebral difuz și de o angină pectorală survenite ca urmare a traumatismului.

82. Curtea observă că, cu excepția unor leziuni „inerente procesului de imobilizare care s-a dovedit absolut necesar“, Guvernul contestă faptul că reclamantul ar fi suferit răni grave în timpul reținerii sale, perioadă în care s-a aflat în totalitate sub supravegherea polițiștilor.

Guvernul afirmă că la originea traumatismului cranio-cerebral și a leziunilor constatate la reclamant „s-ar fi putut afla“ automutilarea, precum și faptul că suferea de tulburări psihice și că se afla în stare de ebrietate, ceea ce l-ar fi putut face să cadă, în noaptea incidentului, 27 spre 28 ianuarie 1997, înainte de sosirea în bar a polițiștilor.

83. Curtea constată că rapoartele medico-legale prezentate în timpul anchetei interne și transmise Curții nu indică ipoteza unei căzături sau a automutilării, ci cea a agresiunii. De altfel, nici în fața autorităților interne, nici în fața Curții nu a fost prezentat nici un certificat medical care să ateste o maladie psihică a reclamantului, cu excepția mențiunilor — care, de altfel, sunt ulterioare agresiunii — făcute în raportul redactat la externarea din 4 februarie 1997 și care se referă la „tulburări nevrotice, agitație psihomotorie și capacitate de concentrare și de memorare slabe“ (a se vedea paragraful 23 de mai sus).

84. Mai mult, dispozițiile martorilor audiați de parchet sunt contradictorii și lipsite de precizie (paragrafele 35—40 de mai sus) în ceea ce privește prezentarea incidentului care a dus la rănirea gravă a reclamantului. De asemenea, acesta din urmă nu a fost niciodată audiat de anchetatori (paragrafele 42—44 de mai sus).

85. În măsura în care leziunile constatate la reclamant ar fi putut fi provocate, după cum susține Guvernul, de incidentul care a avut loc în barul Partidului Democrat înainte de sosirea polițiștilor, între agentul de pază al barului și reclamant, Curtea remarcă faptul că nici una dintre piesele dosarului de cercetare penală internă nu confirmă această ipoteză.

De altfel, Curtea constată cu surprindere că agentul de pază nici măcar nu a fost inculpat în cadrul cercetării penale referitoare la faptele cu privire la care s-a plâns reclamantul.

86. În ceea ce privește ipoteza automutilării, deși aceasta este susținută și de concluziile Poliției Judiciare Neamț, justificând astfel propunerea de neîncepere a urmăririi penale transmise

parchetului la 20 mai 1997 (a se vedea paragraful 40 de mai sus), Curtea observă că nici Guvernul, nici autoritățile interne nu au furnizat explicații privind modalitatea în care reclamantul și-ar fi putut autoprovoaca leziuni de o asemenea natură și gravitate.

Din declarațiile polițiștilor acuzați rezultă că acesta ar fi încercat să se automutilizeze în prezența polițiștilor, aruncându-se la pământ și lovindu-se cu capul de pereți, de podea sau de mesele și scaunele sălii în care fusese condus, la secția de poliție. Or, Curtea constată, încă o dată, că această ipoteză nu a fost confirmată de nici o expertiză, în timp ce depozitiile polițiștilor audiați de parchet au fost deosebit de sumare și confuze în această privință.

87. În concluzie, Curtea observă că elementele de probă nu confirmă afirmațiile Guvernului.

88. În lipsa unei explicații plauzibile, Curtea apreciază că, în speță, leziunile constatate pe corpul reclamantului au fost produse ca urmare a unui tratament pentru care răspunderea revine Guvernului.

89. În ceea ce privește aprecierea gravității relexelor tratamente, Curtea amintește că aceasta este relativă prin natura sa; ea depinde de un ansamblu de împrejurări specifice speței, cum ar fi durata tratamentului sau efectele sale psihice ori psihologice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei. Atunci când o persoană este lipsită de libertate, folosirea forței fizice, în condițiile în care aceasta nu este determinată de comportamentul persoanei, aduce atingere demnității umane și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art. 3 din Convenție (hotărârile *Labita împotriva Italiei* [GC] nr. 26772/95, § 120, CEDH 2000-IV, și *Pantea împotriva României* nr. 33343/96, § 185-186, 3 iunie 2003, nepublicată).

90. Amintind că Convenția este un „instrument viu care se interpretează în lumina condițiilor de viață actuale” (a se vedea, printre altele, hotărârile *Tyler împotriva Marii Britanii* din 25 aprilie 1978, seria A nr. 26, pag. 15—16, § 31, și *Selmouni împotriva Franței*, citată mai sus, § 101), Curtea apreciază că evoluția în creștere a exigențelor în materia protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale implică, în paralel și inevitabil, un grad mai mare de severitate în aprecierea încălcărilor aduse valorilor fundamentale ale societăților democratice. Prin urmare, acte care în trecut erau calificate ca „tratamente inumane și degradante”, iar nu „tortură”, ar putea fi calificate diferit în viitor.

91. În speță, Curtea subliniază în mod deosebit intensitatea loviturilor aplicate reclamantului, care au produs echimoze multiple la nivelul capului și, mai cu seamă, un traumatism cranio-cerebral prin violență, cu edem cerebral difuz, având efecte de durată.

Curtea remarcă, între altele, durata relexelor tratamente aplicate reclamantului timp de mai multe ore, începând cu reținerea sa la bar, seara, continuând în timpul transportului cu mașina poliției și apoi la secția de poliție, înainte de a fi dus la spital într-o stare gravă până la ora 4,20 dimineața (a se vedea paragrafele 11—14 și 19—22 de mai sus).

Mai mult, Curtea observă că reclamantul era deosebit de vulnerabil, aflându-se singur sub supravegherea a cel puțin 5 polițiști care l-au condus în timpul nopții la sediul poliției în urma unui incident minor într-un bar.

Prin urmare, Curtea consideră că violențele la care a fost supus reclamantul prezintă un caracter deosebit de grav, de natură să conducă la dureri și suferințe acute, astfel încât acestea trebuie considerate ca acte de tortură în sensul art. 3 din Convenție.

92. Având în vedere cele de mai sus, Curtea decide că a avut loc o încălcare a art. 3 din Convenție sub acest aspect.

2. În ceea ce privește decesul reclamantului

93. Curtea arată că văduva reclamantului nu a pretins că ar fi avut loc o încălcare a art. 2 din Convenție, ca urmare a morții acestuia, ci că aceasta a solicitat Curții să evalueze gravitatea relexelor tratamente aplicate, având în vedere urmările acestora asupra stării de sănătate a reclamantului, având în vedere că

acestea au condus la o patologie neurologică severă, inclusiv hipertensiune intracraniană și o tumoare cerebeloasă survenite ca urmare a edemului cerebral difuz constat imediat după violențele din noaptea de 27 spre 28 ianuarie 1997.

94. Curtea observă că în perioada 1997—1998 reclamantul a fost internat de mai multe ori pentru afecțiuni cardiace. La data de 5 august 1999 a fost victima unui accident rutier în urma căruia a suferit o contuzie toracică și fractura brațului drept, iar șoferul autoturismului a decedat. În mai 2000 reclamantul a fost supus unei intervenții chirurgicale la nivelul creierului, în vederea înlăturării unei tumori cerebeloase. În iulie 2000, tumoarea a recidivat, iar reclamantul a fost supus unei noi intervenții chirurgicale.

95. Curtea arată în continuare că decesul reclamantului a avut loc la data de 24 ianuarie 2001, la 4 ani după traumatismul cerebral suferit în noaptea de 27 spre 28 ianuarie 1997, iar în perioada 1997—1998 nu a fost înregistrată nici o evoluție negativă a edemului cerebral difuz inițial, maladiile cardiace tratate în acest interval neavând nici o legătură cu edemul cerebral. Ulterior, în august 1999, reclamantul a fost victima unui accident rutier în urma căruia starea sănătății sale s-a înrăutățit.

96. Având în vedere cele de mai sus, Curtea apreciază că legătura directă de cauzalitate între traumatismul suferit ca urmare a relexelor tratamente aplicate în 1997 și decesul reclamantului este incertă.

Prin urmare, ea consideră că nu se încadrează în prevederile art. 2 din Convenție.

3. În ceea ce privește caracterul adecvat al anchetei desfășurate de autoritățile interne

A. Argumentele părților

97. Cu privire la ancheta penală desfășurată ca urmare a plângerii pentru relexe tratamente formulate de reclamant, văduva acestuia a arătat că probele au fost administrate și matorii audiați de către Poliția Judiciară Piatra-Neamț, adică tocmai de autoritatea în cadrul căreia activau polițiștii anchetați. În ceea ce privește decizia de neîncepere a urmăririi penale a Parchetului Militar Bacău, aceasta a fost emisă în absența unei anchete efective. Mai mult, reclamantul nu a primit niciodată răspuns la contestația formulată împotriva acestei decizii, prin care acesta sesizase Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

98. Guvernul arată că în cauză a avut loc o anchetă efectivă și obiectivă. Acesta subliniază că reclamantul nu a formulat plângere împotriva actelor de cercetare penală efectuate de procuror, ceea ce demonstrează că reclamantul nu a avut nemulțumiri legate de desfășurarea procedurii penale.

99. Printre altele, în observațiile complementare transmise la 4 decembrie 2003, Guvernul susține că reclamantul nu s-a îndreptat nici în instanță împotriva deciziei de neîncepere a urmăririi penale emise de procuror, prin apelarea la calea deschisă prin Decizia Curții Constituționale nr. 486/1997, publicată la 6 martie 1998, care interpretează în acest sens art. 21 din Constituția României referitor la liberul acces la justiție.

B. Aprecierea Curții

100. Curtea arată că aspectele indicate de Guvern în observațiile complementare sunt mai curând de natura unei excepții preliminare de neepuizare a căilor de recurs interne. Fiind ridicată pentru prima dată după decizia de admisibilitate, o asemenea cerere este tardivă (a se vedea, de exemplu, Hotărârea *Ceteroni împotriva Italiei* din 15 noiembrie 1996, *Récueil* 1996-V, pag. 1755—1756, § 19).

101. În ceea ce privește fondul cererii, Curtea amintește că, atunci când o persoană susține în mod credibil că ar fi fost victima unor tratamente contrare art. 3 din Convenție, din partea poliției sau a altor servicii similare ale statului, dispoziția menționată, coroborată cu obligația generală a statului, prevăzută la art. 1, de a recunoaște „oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în (...) Convenție”, impune implicit cerința desfășurării unei anchete oficiale efective. O

asemenea anchetă, la fel ca și cea impusă de prevederile art. 2 din Convenție, trebuie să fie de natură să conducă la identificarea și sancționarea persoanelor vinovate. În caz contrar, interdicția legală generală a tratamentelor inumane sau degradante ar fi lipsită de eficiență practică, în ciuda importanței sale fundamentale, și s-ar crea posibilitatea ca în unele cazuri agenții statului, beneficiind de o cvasi-impunitate, să calce în picioare drepturile persoanelor aflate sub supravegherea lor (Hotărârea *Labita împotriva Italiei*, citată mai sus, § 131).

102. Curtea observă că în prezenta cauză s-a desfășurat o anchetă. Rămâne însă de verificat diligența cu care aceasta a fost condusă și caracterul său „efectiv”.

103. Curtea amintește că, pentru ca o anchetă cu privire la omor sau rele tratamente săvârșite de agenți ai statului să fie considerată efectivă, se poate aprecia, în general, că este necesar ca persoanele care conduc ancheta și cele care fac cercetările să fie independente de cele implicate în evenimente (a se vedea, de exemplu, hotărârile *Guleç împotriva Turciei* din 27 iulie 1998, *Récueil* 1998-IV, § 81–82, și *Ogur împotriva Turciei* [GC] nr. 21954/93, CEDH 1999-III, § 91–92). Aceasta presupune nu doar absența oricărui raport ierarhic sau instituțional, dar și o independență concretă (a se vedea, de exemplu, hotărârile *Ergi împotriva Turciei* din 28 iulie 1998, *Récueil* 1998-IV, § 83–84, și *Kelly s.a. împotriva Marii Britanii* nr. 30054/96, § 114, 4 mai 2001).

104. În legătură cu acest aspect, Curtea observă că ancheta a fost condusă mai întâi de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț și de către Inspectoratul Județean de Poliție Neamț și privea atât faptele cu privire la care se plânsese reclamantul, săvârșite de către polițiști, cât și acuzațiile împotriva reclamantului cu privire la săvârșirea infracțiunii de ultraj împotriva polițiștilor.

Curtea remarcă faptul că probele au fost administrate și martorii au fost audiați de Poliția Judiciară Piatra-Neamț, polițiștii cercetați fiind angajați tot ai Poliției Piatra-Neamț. Or, acest fapt nu este compatibil cu principiul lipsei oricărui raport ierarhic sau instituțional între persoanele care conduc cercetările și cele implicate în evenimente.

105. Curtea observă în continuare că, la 10 iunie 1997, după 5 luni de la evenimente și după ce reclamantul, 3 martori și polițiștii acuzați de rele tratamente fuseseră audiați și se dispusese efectuarea unei expertize medico-legale, Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț și-a declinat competența în favoarea Parchetului Militar Bacău, având în vedere calitatea de militar a polițiștilor acuzați.

106. Curtea constată astfel că, la 4 februarie 1998, fără a-l fi audiat pe reclamant, Parchetul Militar Bacău a dispus neînceperea urmăririi penale a celor 8 polițiști acuzați de rele tratamente. Hotărârea a fost motivată prin aceea că nu se dovedise că polițiștii cercetați ar fi săvârșit fapta.

107. Curtea observă în primul rând că independența procurorului militar care a condus ancheta asupra polițiștilor poate fi pusă la îndoială, având în vedere prevederile interne în vigoare la data evenimentelor. Ea subliniază în legătură cu acest aspect că, în conformitate cu Legea nr. 54/1993, procurorii militari sunt ofițeri activi, ca și polițiștii, care la data evenimentelor făceau parte din structura militară, fapt ce are la bază principiul subordonării ierarhice; aceștia dețineau grade militare, beneficiau de toate privilegiile în acest domeniu și răspundeau pentru încălcarea regulilor disciplinei militare.

Curtea observă că, în baza acestei legături instituționale, absența independenței procurorului militar s-a concretizat, în speță, în lipsa de imparțialitate în conducerea cercetărilor cu privire la polițiștii acuzați.

108. Într-adevăr, Curtea consideră deosebit de frapant faptul că Parchetul Militar nu a ținut deloc seama în ordonanța de neîncepere a urmăririi penale de concluziile rapoartelor de expertiză medico-legală efectuate în cauză, ultimul datând din 28 martie 1997, întocmit la cererea Parchetului de pe lângă Tribunalul Neamț, menționând agresiunile la care a fost supus reclamantul (a se vedea paragrafele 22, 25 și 33 de mai sus).

109. Rezultă, de asemenea, din piesele dosarului că la 2 martie 1998 reclamantul a sesizat Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, formulând o plângere împotriva ordonanței de neîncepere a urmăririi penale a Parchetului Militar Bacău. La 18 august 1998 procurorul B. din cadrul Secției parchetelor militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a dispus clasarea, fără a răspunde plângerii reclamantului, pe motiv că Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție respinsese deja plângerea la 15 octombrie 1997 și 25 februarie 1998. Procurorul B. a precizat că „se efectuase comunicarea cu petiționarul”, fără a indica nici o dată.

Cu toate acestea, Curtea constată că Guvernul nu a transmis nici o copie a deciziei Secției parchetelor militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție de respingere a plângerii reclamantului împotriva ordonanței de neîncepere a urmăririi penale.

110. Având în vedere cele de mai sus, Curtea apreciază că autoritățile nu au efectuat o anchetă amănunțită și eficientă în legătură cu afirmațiile credibile ale reclamantului privind aplicarea unor rele tratamente în timpul reținerii sale.

În consecință, Curtea decide că a avut loc o încălcare a art. 3 din Convenție sub acest aspect.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție

111. Reclamantul se plânde cu privire la durata procedurii în cadrul căreia a fost acuzat de ultraj împotriva polițiștilor. El invocă art. 6 alin. 1 din Convenție, conform căruia:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea... într-un termen rezonabil... de către o instanță... care va hotărî... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.”

112. Văduva reclamantului arată că, la 12 februarie 2001, instanța a constatat încetarea acțiunii penale împotriva reclamantului ca urmare a decesului acestuia.

113. Guvernul susține că momentul începerii procedurii penale împotriva reclamantului este 27 februarie 1998, dată la care a fost începută urmărirea penală împotriva acestuia, după ce Parchetul Militar Bacău a pronunțat neînceperea urmăririi penale cu privire la polițiștii acuzați de rele tratamente.

114. În ceea ce privește aprecierea caracterului rezonabil al duratei procedurii, aflată în curs în primă instanță pe rolul Tribunalului Alba, în ianuarie 2001, dată la care Guvernul a transmis observațiile sale, acesta din urmă a arătat că nu au existat perioade semnificative de inactivitate. Acesta a arătat că autoritățile judiciare nu au prelungit în mod nejustificat procedura și că fuseseră efectuate numeroase acte procedurale, cauza prezentând un grad mediu de complexitate. Printre altele, Guvernul susține că reclamantul ceruse el însuși numeroase amânări ale cauzei.

115. Curtea reamintește că, în materie penală, „termenul rezonabil” prevăzut de art. 6 alin. 1 menționat mai sus începe din momentul la care o persoană este „pusă sub acuzare”. Acesta poate fi un moment anterior sesizării instanței, în special acela al arestării, începerii urmăririi penale sau al cercetărilor. „Punerea sub acuzare” în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție poate fi definită, prin urmare, ca fiind „comunicarea oficială, din partea autorității competente, a învinuirii de a fi săvârșit o infracțiune”, idee care corespunde și noțiunii de „consecințe importante asupra situației” persoanei suspecte (a se vedea Hotărârea *Reinhardt și Slimane-Kaid împotriva Franței* din 31 martie 1998, *Récueil* 1998-II, pag. 660, § 93).

116. Curtea observă că reclamantul a fost citat chiar în ziua incidentului, la 27 ianuarie 1997. Ancheta penală a fost deschisă la 28 ianuarie 1997 de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Neamț. Ca urmare a decesului său, la 24 ianuarie 2001, Tribunalul Alba a constatat încetarea acțiunii penale împotriva reclamantului, printr-o decizie din 12 februarie 2001.

117. Prin urmare, procedura penală împotriva reclamantului a început la 27 ianuarie 1997, o dată cu reținerea sa, și s-a finalizat la 24 ianuarie 2001. Aceasta a durat, așadar, 4 ani,

dintre care un an și 9 luni, din ianuarie 1997 până în octombrie 1998, în fața Parchetului — un an și o lună în fața Parchetului Neamț și 8 luni în fața Parchetului Militar Bacău — și 2 ani și 3 luni, din octombrie 1998 până în ianuarie 2001, în fața Tribunalului Alba, sesizat în primă instanță.

118. Având în vedere învinuirea adusă reclamantului și natura faptelor cercetate, și anume că a pălmit de două ori un polițist și a rănit ușor pe un altul, lovindu-l cu piciorul, Curtea apreciază că dosarul nu era unul complex.

Prin urmare, Curtea consideră că durata procedurii nu poate fi justificată în mod rezonabil prin natura și complexitatea cauzei.

119. De altfel, Curtea observă că, în intervalul iunie 1999 — iunie 2000, tribunalul a amânat cauza de mai multe ori pe motiv că martorii erau absenți, deși aceștia fuseseră citați aproape lunar, dispunându-se măsuri de constrângere, care totuși nu au fost aplicate.

Curtea consideră că autoritățile judiciare ar fi trebuit să manifeste o preocupare deosebită față de accelerarea procedurii, având în vedere și starea de sănătate a reclamantului.

120. Având în vedere cele de mai sus, Curtea apreciază că art. 6 alin. 1 din Convenție a fost încălcat.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

A. Prejudiciul

121. Conform art. 41 din Convenție:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă

a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.“

122. În cererea prin care a sesizat Curtea, din 21 mai 1998, reclamantul a formulat o cerere de reparație echitabilă pentru prejudiciul moral și material suferit, al cărui quantum este lăsat la aprecierea Curții, precizând totodată că cheltuielile de judecată se ridicau la o sumă de aproximativ 20 milioane lei.

123. Văduva reclamantului nu a formulat nici o cerere de reparație echitabilă după decizia de admisibilitate, deși în scrisoarea adresată acesteia la 10 noiembrie 2003 acesteia i s-a atras atenția asupra prevederilor art. 60 din Regulamentul Curții care prevede că orice cerere de reparație echitabilă în baza art. 41 din Convenție trebuie formulată în cadrul observațiilor scrise cu privire la fondul cauzei sau, în lipsa unor asemenea observații, în cadrul unui document separat transmis într-un termen de maximum două luni de la decizia prin care cererea este declarată admisibilă.

124. Cu toate acestea, în ciuda lipsei unui răspuns al văduvei reclamantului la scrisoarea de însoțire a deciziei de admisibilitate, Curtea apreciază că, având în vedere împrejurările excepționale ale cauzei, îndeosebi caracterul deosebit de grav al încălcărilor constatate, precum și prejudiciul moral evident rezultând din acestea, va fi acordată, în echitate, după cum prevede art. 41 din Convenție, suma de 10.000 euro cu acest titlu.

B. Majorări de întârziere

125. Curtea hotărăște să aplice majorări de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție, ca urmare a torturii la care a fost supus reclamantul în timpul reținerii;
2. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție, ca urmare a faptului că autoritățile nu au desfășurat o anchetă amănunțită și eficientă în legătură cu tratamentul menționat;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție;
4. hotărăște că:

a) statul pârât trebuie să plătească văduvei reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, conform art. 44 alin. 2 din Convenție, 10.000 (zece mii) euro cu titlu de prejudiciu moral, convertiți în lei la cursul din ziua efectuării plății, precum și orice eventuală altă sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit asupra sumei menționate;

b) această sumă va fi majorată, începând de la data expirării termenului menționat până la momentul efectuării plății, cu o dobândă simplă de întârziere egală cu dobânda minimă pentru împrumut practică de Banca Centrală Europeană, valabilă în această perioadă, la aceasta adăugându-se o majorare cu 3 puncte procentuale.

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la data de 12 octombrie 2004, în baza art. 77 alin. 2 și 3 din regulament.

J.-P. Costa,
președinte

S. Dollé,
grefier

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București,
IBAN: RO75RNCB510100000120001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 224.09.71/150, fax 225.00.43, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 410.47.30, tel./fax 410.77.36 și 410.47.23

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

5⁹48368¹017054¹